

Svenska Dagbladet. – 04.06.2023

Henrik Samuelsson

Växande "skuggflotta" kan bli Putins vändning

Зростання «тіньового флоту» може стати чергою путіна

Автор статті Х. Самуельсон стверджує, що обмеження цін і санкції проти нафтогазової імперії путіна поки що добре працюють на Заході. Новий звіт показує, що Китай та Індія охоче купують російське викопне паливо, але за цінами та умовами, які завдають удару москві. Однак зростаючий «тіньовий флот» у Світовому океані може загрожувати стратегії. Викопне паливо є джерелом життя російської економіки. Згідно з опитуванням, проведеним дослідником Хенріком Вахтмайстером, зараз план із каральними заходами, який ЄС та інші західні країни запровадили після вторгнення росії в Україну, працює досить добре.

<https://www.svd.se/a/xqyPOX/vaxande-skuqgflotta-kan-vanda-putins-underlage>

Pristak och sanktioner mot Putins olje- och gasvälde fungerar hittills ganska väl för västvärlden. Kina och Indien köper ivrigt de ryska fossila bränslena, men till priser och villkor som slår mot Moskvaskrigskassa, visar en ny rapport.

En växande "skuggflotta" på världshaven kan dock hota strategin. De fossila bränslena är den ryska ekonomins livsnerv. Nu fungerar den plan med straffåtgärder som EU och andra västländer infört efter Rysslands storinvasion av Ukraina ganska bra, enligt en kartläggning som forskaren Henrik Wachtmeister gjort.

– Överlag kan man säga att Ryssland tjänar 30 procent mindre på råoljan än vad de hade gjort annars, säger Wachtmeister, som är postdoktor vid Uppsala Universitet, och skrivit rapporten som gästforskare vid Utrikespolitiska institutet (UI).

Tillsammans med kollegorna Daniel Spiro och Johan Gars analyserar han energikriget mellan Europa och Ryssland. Med undantag för gas i rörledningar till Europa så har olje- och gasflödet inte sinat. Men det går till priser som missgynnar Ryssland. Kina, som redan var storkund, har inte ökat köpen så mycket som en del förutspått. Men eftersom Europa samtidigt har försvunnit ur köpleden har – i pengar räknat – Kina fördubblat sin andel av den ryska energiförsäljningen, från 15 till 30 procent. Det gör Pekingregimen till Moskvask största kund, enligt rapporten. Någon ska köpa. Indien köpte före invasionen nästan ingen olja och gas alls från Ryssland, men har nu seglat upp som näst största kund. Det är dock enligt plan.

– Man ska komma ihåg att så som de västerländska sanktionerna är designade nu så är det en del av upplägget att någon köper den ryska oljan, säger Wachtmeister. Ett totalt handelsstopp skulle visserligen pressa president Vladimir Putin ännu mer, men skulle också få stor effekt på den globala bränslemarknaden. I första hand USA har inte velat riskera folkligt missnöje med exempelvis rusande bensin- och dieselpriiser.

– Framför allt USA drev på att man inte ville ha ett sådant stopp, utan rabatt och pristak – oljan fortsätter flöda men Ryssland får sämre betalt. Näst största flottan. Indien tackar och tar emot,

med sådana rabatter från rysk sida att Delhi-regeringen inte ens behöver bryta mot det pristak västvärlden infört.

Kina däremot betalar över pristaket. Men man gör det diskret, via externa aktörer.

– Det är ett av resultaten från rapporten, att Kina inte använt sin stora statliga flotta sedan pristaket kom, säger Wachtmeister. Att använda tankerflottan – världens näst största – skulle öppet utmana västs linje. Än så länge finns därmed en skör men fungerande maktbalans. Tidens gång kan dock leda till nya risker, menar Wachtmeister i rapporten. De mellanhänder som sköter bränsletransporterna bildar en "skuggflotta" på världshaven, ofta bestående av gamla fartyg och baserade i mindre nogräknade länder.

– De kanske inte ens har riktiga försäkringar om det skulle hända olyckor, enligt Wachtmeister.

– Vi har redan sett exempel på detta, med en misstänkt smuggeltanker som exploderade utanför Malaysia för några veckor sedan. Ingen ansvarig ägare eller försäkringsbolag har ännu trätt fram. Turligt nog var tankern tom vid explosionen, men Wachtmeister ser ändå sådana händelser som varningssignaler även för Sverige.

– En stor del av den ryska oljeexporten går ut via Östersjön.

"I knät på Kina"

Skuggflottan kan ta högre frakttaxa, vilket håller nere priserna på själva oljan. Men om efterfrågan fortsätter kan skuggflottan växa, bli effektivare och bädda för ökade ryska intäkter igen. Än så länge är det Kina som sitter med trumf på hand. Peking kan utnyttja Rysslands svagheter, men med tillräckligt låg profil för att väst inte riktigt ska ilska till.

– Ryssland hamnar mer och mer i knät på Kina, konstaterar Wachtmeister.